

Економіка

УДК 338.2:351+354.1

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.14016115>

Роль державного регулювання в стабілізації економіки України: практичні аспекти

Філон Михайло Михайлович,

кандидат економічних наук, викладач, Фаховий коледж морського транспорту
Національного університету «Одеська морська академія», м. Одеса, Україна,
<https://orcid.org/0000-0002-2131-6413>

Кірбай Тетяна Віталіївна,

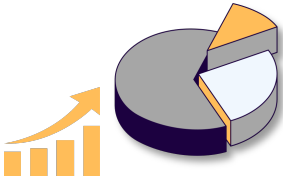
викладач-стажист кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності,
Уманський національний університет садівництва, м. Умань, Черкаська область,
Україна, <https://orcid.org/0009-0003-7495-3285>

Краснопьоров Петро Вікторович,

старший викладач кафедри іноземних мов, Харківський національний
автомобільно-дорожній Університет (ХНАДУ), м. Харків, Україна,
<https://orcid.org/0000-0003-4577-1565>

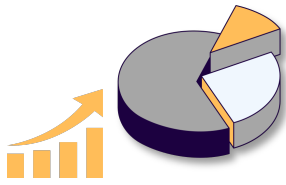
Прийнято: 13.10.2024 | Опубліковано: 31.10.2024

Анотація: У статті подано теоретичне обґрунтування поняття державного регулювання економіки в сучасних умовах господарювання. Встановлено позитивні та негативні наслідки державного втручання в економічну стабільність.

Визначено регуляторні механізми, за допомогою яких держава впливає на економічні та соціальні процеси з метою забезпечення стабілізації. Обґрунтовано низку заходів, які сприятимуть відновленню економічної активності. Запропоновано практичні аспекти державного регулювання стабілізації економіки України. Метою статті є поглиблення теоретико-методологічних підходів до обґрунтування державного регулювання стабілізації економіки через призму практичних засобів. Результати дослідження доводять, що майбутні пріоритети державного регулювання повинні мати чітку кореляцію з євроінтеграційними перспективами України та забезпечувати її стабілізацію. Установлено, що макроекономічне планування й державне регулювання економічної стабільності є тісно пов'язаними процесами, взаємодія між якими забезпечує ефективне управління економічною системою та уможливлює розробку комплексних, адаптивних та цілеспрямованих стратегій, які сприяють економічній стійкості та сталому розвитку через систему ключових чинників стабілізації. Висновки підкреслюють, що шлях до стабілізації української економіки полягає в регулюванні податкової системи, побудові ефективних механізмів фінансової підтримки, збільшенні виробничого потенціалу підприємств, сприянні інноваційному бізнесу та підготовці кадрів у сфері науки й технологій. Дотримання основних напрямів економічної стабільності сприяє усталенню та стимулюванню економічного розвитку. Визнання важливості економічної безпеки та вжиття необхідних заходів є важливим кроком до забезпечення стабільності.

Ключові слова: економічна політика, фінансова стабільність, регуляторні механізми, державне втручання, макроекономічне планування.

The Role of State Regulation in Stabilizing Ukraine's Economy: Practical Aspects

Mihail Filon,

Candidate of Economic Science, Teacher, Maritime Transport Professional College
National University "Odessa Maritime Academy", Odessa, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0002-2131-6413>

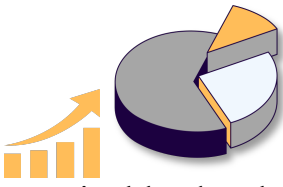
Tetiana Kirbay,

Trainee Teacher of the Department of Entrepreneurship, Trade and Exchange
Activity, Uman National University of Horticulture, Uman, Cherkasy Region, Ukraine,
<https://orcid.org/0009-0003-7495-3285>

Petro Krasnopyorov,

Senior Lecturer of the Foreign Languages Department, Kharkiv National Road-
Transport University, Kharkiv, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0003-4577-1565>

Abstract: The article provides a theoretical justification and understanding of the concept of state regulation of the economy in the current economic environment. It is determined that the State regulation of the economy is aimed at creating favorable conditions for the stability of Ukraine's economy. The positive and negative aspects of state intervention in economic stability are identified. The regulatory mechanisms by which the State influences economic and social processes in order to ensure stabilization are identified. The author substantiates a number of measures that will help restore economic activity. Practical aspects of state regulation of stabilization of the Ukrainian economy are proposed. It is established that macroeconomic planning and state regulation of economic stability are closely related processes, the interaction between which ensures effective management of the economic system and makes it possible to develop comprehensive, adaptive and targeted strategies that promote economic stability and

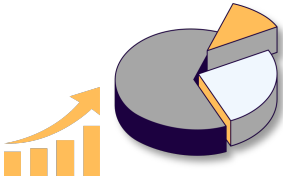

sustainable development. The purpose of the article is to deepen the theoretical and methodological approaches to substantiating the State regulation of economic stabilization through the prism of practical means. The results of the study prove that future priorities of state regulation should have a clear correlation with Ukraine's European integration prospects and ensure Ukraine's stabilization. In conclusion emphasize that the key to stabilizing the Ukrainian economy lies in regulating the tax system, building an effective financial support system, increasing the production potential of enterprises, promoting innovative business and training in science and technology, such as infrastructure development. Adherence to the key areas of economic stability helps to stabilize and stimulate economic development. Recognizing the importance of economic security and taking the necessary measures is an important step towards ensuring stability.

Keywords: economic policy, financial stability, regulatory mechanisms, government intervention, macroeconomic planning.

Постановка проблеми. Останніми роками Україна постає перед серйозними політичними, безпековими та економічними викликами. Неможливо уявити загальну економічну стабільність та розвиток без активних заходів державного регулювання, особливо в умовах, коли ефективність ринкового саморегулювання є явно низькою. Світовий економічний досвід показує, що держава завжди так чи інакше регулює економічні процеси, і рівень її втручання визначається їхньою циклічністю: у періоди економічного зростання державне регулювання економіки, як правило, послаблюється, а в періоди спаду – посилюється.

Метою цього регулювання є впорядкування економічних процесів для їхньої стабілізації або прискорення. Попри це, держава впливає на функціонування економічної системи через контроль та діяльність відповідних регуляторних органів, формування ринкової інфраструктури та відповідної економічної й монетарної політики, що сприяє ефективному функціонуванню економіки. Проте ефективність цього впливу складно визначити, а результативність системи

державного управління можна оцінити лише відносно через відсутність чітких критеріїв.

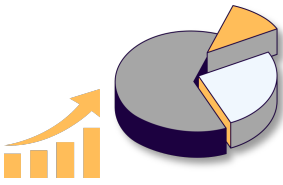
Ситуація в Україні потребує змін, які не лише сприятимуть створенню ринкової економічної системи, але й будуть суспільно продуктивними. Функція держави – сприяти цим процесам, підтримувати всі галузі економіки та забезпечувати задоволення потреб людей.

Ефективне регулювання економіки та цілеспрямований вплив держави на сферу управління нею для спрямування економічних процесів відповідно до цілей, завдань та національних інтересів є ключовим фактором для макроекономічних змін, необхідних країнам у процесі соціально-економічного перетворення.

Розвиток конкурентоспроможної та соціально орієнтованої економіки потребує ефективних механізмів державного управління для забезпечення виконання державою своїх соціально-економічних функцій і пов'язаного з цим добробуту людей.

З наведеного вище зрозуміло, що ефективне регулювання економічних процесів у нашій країні потребує розробки та впровадження чітких, послідовних і прозорих механізмів, що включають низку дієвих форм, способів, засобів та інструментів впливу. Такі механізми потребують своєчасного й адекватного вдосконалення та адаптації до сучасних реалій. Це особливо актуально сьогодні, коли Україна перебуває під тиском росії, що розпочала повномасштабну війну, у якій, окрім руйнувань у всіх галузях, чи не найбільше постраждала економіка, зазнавши величезних втрат у всіх секторах. Наявні методи регулювання вже не є достатніми для того, щоб контролювати валюту та стримувати інфляцію. Однак, попри труднощі та виклики, підтримка економіки залишається необхідною, оскільки це важливо для збереження макроекономічної стабільності. Відповідно, ефективні механізми державного регулювання економіки, зокрема низка дієвих програм, в умовах війни можуть забезпечити злагоджену роботу всіх її секторів.

Необхідність поглиблення теоретико-методологічного підходу до демонстрації ефективності державного регулювання для стабілізації економіки з

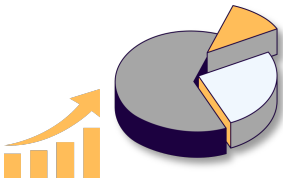
урахуванням практичного досвіду зумовлює актуальність цього дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Обрана проблематика дослідження справедливо перебуває у фокусі наукової уваги відомих українських дослідників. Так, О. А. Трофимчук зазначає, що державне регулювання – це діяльність держави, спрямована для впливу на структурні складники національної економіки та динаміку її сили відповідно до поставлених цілей і з використанням наявних засобів [1, с. 206]. На наш погляд, це визначення є дуже загальним і не відображає деталей специфічної діяльності держави.

Д. О. Котелевець визначає державне регулювання як систему взаємопов'язаних компонентів [2]. Р. Nikiforov, A. Zhavoronok, M. Marych, N. Vak, N. Marusiak [3, с. 417] вважають державне регулювання сукупністю взаємопов'язаних та узгоджених методів, інструментів та форм забезпечення регуляторного впливу держави, а Т. Обелець [4, с. 15] – дотриманням балансу між соціальною підтримкою населення та стимулюванням розвитку галузей економіки. Подібні питання розглядає й О. Лозиченко [5]. В. Хаустова [6, с. 89] та О. Панухник [7, с. 63] вивчають питання фіскального регулювання економіки. Механізми державного регулювання в післявоєнній відбудові економіки України розглядають В. Дикань, А. Толстова [8, с. 76], а в складні часи – Р. Михасюк та І. Косович [9, с. 13].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри наявність великої кількості наукових досліджень, присвячених проблематиці державного регулювання економіки, питання оцінки ефективності цих процесів на основі українського досвіду залишається недостатньо дослідженим і висвітленим у літературі.

Крім того, наявні дослідження безпосередньо не стосуються питання визначення впливу процесу європейської інтеграції на зростання ролі та посилення значення державного регулювання економіки в умовах фінансової нестабільності, спричиненої пандемією та воєнним станом. Розв'язання цих питань є важливим для розробки практичних рекомендацій щодо державного регулювання для стабілізації

економіки України. Наше дослідження покликане заповнити цю прогалину, зосередившись на детальному аналізі практичних аспектів державного регулювання з урахуванням реалій сьогодення.

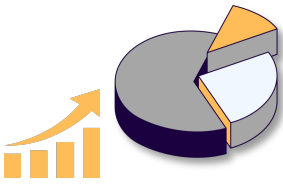
Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті – поглиблення теоретико-методологічних підходів до обґрунтування необхідності державного регулювання стабілізації економіки через призму практичних засобів.

Відповідно до мети сформульовано такі завдання:

1. Окреслити позитивні та негативні наслідки державного втручання для економічної стабільності.
2. Визначити регуляторні механізми державного регулювання.
3. Оцінити стабілізаційні заходи відновлення економіки.
4. Розробити практичні заходи державного регулювання стабілізації економіки України.

Виклад основного матеріалу дослідження. У науковій літературі часто вживаються такі поняття, як «державне регулювання економіки» та «механізми державного регулювання економіки». Дійсно, ці категорії близькі за змістом, але існують і певні відмінності, одна з яких полягає в тому, як саме дослідники розглядають процес регулювання економіки державою. За своєю природою регулювання є статичною системою, онтологічно визначеною сукупністю елементів. Якщо розглядати природу механізмів державного регулювання економіки, то фокус дослідження зміщується на аналіз їхньої структури, виявлення методів та встановлення взаємозв'язків. Іншими словами, досліджується внутрішня структура цього виду регулювання та специфіка використання різних інструментів впливу на поведінку економічних агентів. Крім того, значну увагу в дослідженні механізмів державного регулювання економіки варто приділити розробці їхніх моделей та практичним аспектам впровадження.

Деякі науковці вважають, що таке формулювання не враховує динамічного аспекту, тобто держава стимулює активний розвиток учасників ринку, а не лише підтримання стабільного стану. Таке твердження вважаємо не зовсім коректним,

оскільки стимулювальна функція держави полягає саме в підтримці оптимального співвідношення інтересів суспільства. Водночас запропоноване визначення не повинно було звужувати сферу застосування інструментів державного регулювання лише до економічних і політичних, оскільки методологічний інструментарій державного регулювання економіки є значно ширшим та ефективнішим.

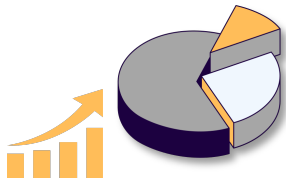
Аналіз наведених вище трактувань поняття «державне регулювання економіки» показує, що вчені по-різному розуміють і пояснюють сутність поняття, а, відповідно, і остаточну мету цього процесу при його визначенні.

Роль держави в розвитку суспільного способу виробництва не обмежується окремим процесом, а є сукупністю форм і методів, за допомогою яких держава цілеспрямовано впливає на розвиток суспільного способу виробництва (включаючи продуктивні сили, економіко-технічні, економіко-організаційні та соціально-економічні відносини) з метою їхньої стабілізації та адаптації до умов, що змінюються.

Державне регулювання економічних процесів спрямоване на подолання проблем, створення максимально сприятливих умов для діяльності суб'єктів ринкових відносин і разом із тим досягнення економічної стабільності. На думку вчених [10], мінімальне втручання держави на ранніх етапах формування ринкових економічних відносин не приносить очікуваних результатів.

Надмірне регулювання економіки також не сприяє економічному зростанню й вимагає децентралізації та передачі ресурсів і повноважень органам місцевого самоврядування. Досвід реалізації державної управлінської політики України за всю історію незалежності може сформувати значний арсенал інструментів державного впливу на економічну систему.

Державне втручання в економіку є важливим аспектом сучасної економічної системи. Воно проявляється через різноманітні інструменти, включаючи регулювання, субсидії, податки, державні інвестиції та соціальні програми. Ці втручання можуть мати як позитивний, так і негативний вплив на економічну

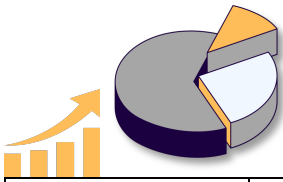
стабільність (табл. 1).

Таблиця 1

Позитивні та негативні аспекти державного втручання на економічну стабільність

Позитивні аспекти		Негативні аспекти	
Стабілізація економіки	Під час економічної кризи або рецесії уряди можуть запроваджувати заходи фінансового та монетарного стимулювання для підтримання споживчого попиту та інвестицій. Це допомагає знизити рівень безробіття й підтримати бізнес	Викривлення ринкових механізмів	Надмірне втручання може зробити державні рішення менш чутливими до потреб ринку та призвести до неефективного використання ресурсів
Соціальна справедливість	Держави можуть запроваджувати програми, спрямовані на зменшення нерівності в доходах і забезпечення доступу до освіти та охорони здоров'я	Корупція і неефективність	Високий ступінь державного втручання може сприяти корупції, особливо якщо процес прийняття рішень не є прозорим. Це може призвести до неефективного використання бюджетних коштів
Регулювання ринків	Державне втручання допомагає запобігти виникненню монополій та зловживанню ринковою владою, забезпечити здорову конкуренцію й захист прав споживачів	Залежність від держави	Продовження підтримки деяких секторів може призвести до залежності від державних субсидій, що може знизити інноваційність та конкурентоспроможність
Інвестиції в інфраструктуру	Державні інвестиції в інфраструктуру (транспорт, енергетику)	Інфляційні ризики	Надмірна емісія валюти для фінансування державних витрат призводить до

	сприяють економічному зростанню, створюють робочі місця та полегшують бізнес		інфляції та негативно впливає на купівельну спроможність населення
--	--	--	--

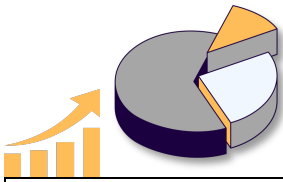
Джерело: власна розробка авторів

Втручання держави в економіку може бути як інструментом стабілізації, так і джерелом ризику. Ключ до ефективного втручання полягає в балансі між регулюванням, свободою ринку, прозорістю та підзвітністю в прийнятті рішень. Правильне поєднання цих факторів може забезпечити сталий економічний розвиток і соціальну справедливість. Використання тієї чи іншої форми, методу чи засобу регулювання економічних процесів залежить від низки чинників, зокрема економічної стратегії держави, матеріального потенціалу, ресурсів та поточної економічної ситуації. Механізми державного регулювання – це системи та інструменти, за допомогою яких держава має вплив на економічні та соціальні процеси. Основні механізми можна розділити на кілька категорій (табл. 2):

Таблиця 2

Регуляторні механізми державного регулювання

Основні механізми	Інструменти	Особливості
Нормативно-правові акти	Закони	Ключові документи, що встановлюють кодекс поведінки для громадян та бізнесу
	Постанови та укази	Витяги із законодавства, що деталізують та регулюють окремі аспекти ведення бізнесу
Фінансові механізми	Бюджетне фінансування	Виділення державних коштів на підтримку конкретних секторів і програм
	Податкова політика	Встановлення податків і зборів, що впливають на економічну діяльність
Цінове регулювання	Контроль цін	Встановлення максимальних або мінімальних цін на товари та послуги для захисту споживачів
	Субсидії	Державна допомога, що надається підприємствам або споживачам для зниження цін

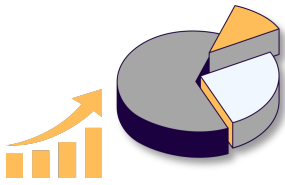

Контроль і моніторинг	Ліцензування	Певні види діяльності потребують дозволу, який гарантує контроль якості та безпеки
	Аудит і перевірки	Регулярний моніторинг дотримання законодавства компаніями та організаціями
Державні програми та стратегії	Розробка стратегій	Урядові програми, що визначають пріоритети розвитку для різних секторів економіки
	Інвестиційні програми	Підтримка інвестицій у ключові галузі через державні проекти
Соціальні механізми	Соціальні пільги	Пільги для конкретних груп
	Державна підтримка	Програма підвищення рівня життя та соціального захисту населення
Регулювання зовнішньої діяльності	Торгівельні бар'єри	Встановлення тарифів та квот для захисту вітчизняних виробників
	Дипломатичні угоди	Угоди з іншими країнами для регулювання зовнішньої торгівлі

Джерело: власна розробка авторів

Ці механізми взаємодіють і формують комплексний підхід до державного регулювання. Економічна безпека держави є важливим елементом національної безпеки, особливо в умовах воєнного стану. З вторгненням російської федерації Україна набула особливого досвіду забезпечення стабільності та економічної безпеки в збройних конфліктах [12, с. 38].

Одним із найважливіших елементів системи регіональної безпеки є механізм її забезпечення: сукупність законодавчих актів, правових норм, стимулів, методів, заходів, сил і засобів, які гарантують досягнення цілей безпеки та розв'язання завдань. Коли російське вторгнення спричинило масові руйнування та створило безпрецедентно складне становище для української економіки, уряд вжив низку заходів, щоб допомогти бізнесу в цих складних умовах, сприяти відновленню економічної діяльності та мінімізувати негативні наслідки війни. Зокрема можна виокремити такі стабілізаційні заходи відновлення економіки [12]:

1. Податкові пільги:

- 1) звільнення від ПДВ на імпорт критичних товарів відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України № 1193 від 18 жовтня 2024 року [14];
- 2) зниження ставки податку на прибуток підприємств до 16% відповідно до Закону України № 2145-IX від 24 березня 2022 року [15]. Як наслідок, надходження до бюджету у 2023 році зросли на 15% порівняно з 2022 роком;
- 3) скасування єдиного соціального внеску для фізичних осіб-підприємців та окремих видів юридичних осіб згідно із Законом України від 15.03.2022 № 2120-IX [16];
- 4) продовження терміну сплати податків та зборів згідно із Законом України від 25.11.2022 № 2118-IX [17].

2. Фінансова підтримка:

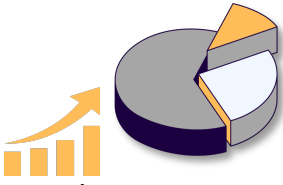
- 1) використання грантових програм для підтримки малого та середнього бізнесу;
- 2) полегшений доступ до програм державної підтримки експорту урядом.

3. Регуляторні заходи. Дерегуляція через спрощення процедур ведення бізнесу, зокрема реєстрації, ліцензування та погодження, які допомогли Україні піднятися на 30 позицій у рейтингу Doing Business за 2023 рік.

4. Інші заходи. Уряд України виділив кошти на відновлення зруйнованої інфраструктури та підтримку ланцюгів постачання. Державна служба зайнятості України розпочала програму перекваліфікації та працевлаштування для тих, хто втратив роботу внаслідок війни.

Відповідно до вищезазначеного, можна стверджувати, що держава вжила заходів для підтримання рівня економічної безпеки суспільства під час воєнного стану. Ці заходи дозволяють частково пом'якшити негативний вплив війни на бізнес. Зниження податків, дерегуляція та фінансова підтримка дали змогу підприємствам продовжувати виробництво, підтримувати ліквідність, експорт і створювати нові робочі місця.

Сталого економічного розвитку країни можна досягти шляхом формування

спеціальних економічних, багатогалузевих промислово-технологічних зон із промисловими, логістичними, торгівельними, освітніми, технологічними, агротехнічними та науковими кластерами. Це відкриє нові можливості в плануванні та координації національної інноваційної політики, збільшенні використання високотехнологічних ресурсів, реструктуризації інфраструктури й стимулюванні розвитку галузей, заснованих на передових технологіях, збільшенні кількості робочих місць та обсягів експорту готової продукції [8, с. 5].

Оскільки міжнародні фонди та інвестори є основним джерелом фінансування національної реконструкції та розвитку, доцільно делегувати контроль за надходженням і використанням коштів міжнародним аудиторам та іншим міжнародним органам, а також запровадити механізми підвищення прозорості їх витрачання в регіонах і територіальних громадах.

Досягнення фінансової стабільності забезпечує створення сприятливого середовища для економічного розвитку та зростання, покращує фінансовий стан суб'єктів господарювання та допомагає їм досягти фінансової стійкості. До основних інструментів державного регулювання фінансового сектору належить регуляторне законодавство, яке встановлює правила та принципи, що їх мають дотримуватися органи державної влади при прийнятті фінансових рішень. Вони забезпечують ясність і прозорість фінансових відносин, сприяють ефективному використанню ресурсів і захищають права та інтереси людей, підприємств і організацій [18].

У дослідженні В. Ф. Гарькавої, А. Ю. Кліщевської [19] надано узагальнені та універсальні рекомендації щодо підвищення рівня економічної безпеки в регіонах України.

Згідно зі звітом про діяльність Ради з фінансової стабільності за серпень 2023 р. – липень 2024 р., оприлюдненим НБУ, фінансові ринки та економіка загалом успішно адаптувалися до функціонування в екстремальних умовах завдяки системній міжнародній фінансовій підтримці. Порівняно з історично найвищими показниками, зафіксованими в першій половині минулого року, загальний рівень

ризиків знизився.

Варто зазначити, що Рада схвалила розроблену Комітетом нову стратегію розвитку фінансового сектору України, яка фокусується на протидії російській агресії та відновленні України. Стратегія реалізовуватиметься відповідно до п'яти стратегічних цілей, заснованих на основних функціях НБУ: забезпеченні цінової та фінансової стабільності й підтримці країни.

Затвердження Нової стратегії розвитку фінансового сектору України передбачає отримання режиму внутрішнього ринку з Європейським Союзом у сфері фінансових послуг як передумову вступу до нього України, а також протистояння викликам війни у фінансовому секторі та підтримку економічного відновлення України [20].

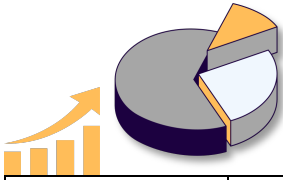
Для подолання кризи Уряд України разом із вітчизняним бізнесом та за активної підтримки міжнародних фінансових інституцій і країн-партнерів активно розробляє та реалізує стратегії стабілізації країни та відновлення національної економіки. Ці заходи охоплюють комплексні бюджетні, економічні та інституційні ініціативи, спрямовані на зменшення негативного впливу кризових чинників. Серед основних напрямів діяльності – реструктуризація державного боргу, залучення нових інвестицій, реформування ключових секторів економіки, підтримка малого та середнього бізнесу, покращення інфраструктури й розвиток інноваційних технологій. Модернізація законодавчої бази також спрямована на створення сприятливого інвестиційного середовища та правового забезпечення бізнесу [21, с. 167].

Державне регулювання відіграє важливу роль у стабілізації української економіки, особливо в умовах економічних викликів, політичної нестабільності та зовнішніх шоків. Основні практичні аспекти наведено в табл. 3.

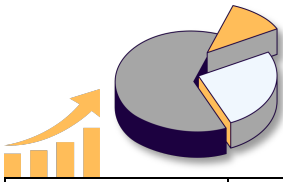
Таблиця 3

Практичні аспекти Державного регулювання в стабілізації економіки України

Засоби державного	Напрямок	Характеристика
----------------------	----------	----------------

регулювання		
Монетарна політика	Регулювання процентних ставок	Зменшення або підвищення облікової ставки Національного банку України (НБУ) впливає на можливість кредитування юридичних та фізичних осіб
	Інфляційне таргетування	НБУ прагне контролювати інфляцію та допомагає підтримувати купівельну спроможність населення
Фіскальна політика	Бюджетна політика	Уряд має на меті коригувати політику видатків та оподаткування, щоб стимулювати економічне зростання (попит можна стимулювати, збільшуючи державні витрати на інфраструктурні проекти)
	Соціальні програми	Запровадження соціальних виплат та програм підтримки допомагає зменшити рівень бідності й підтримує споживчий попит
Регулювання зовнішньої діяльності	Торгові бар'єри	Встановлення тарифів та квот може захистити вітчизняних виробників від імпорту, що особливо важливо в кризових ситуаціях
	Стимулювання експорту	Державна підтримка експортерів, включаючи фінансові програми та пільги
Стратегічне планування	Національні програми розвитку	Розробляти та впроваджувати стратегії розвитку конкретних секторів економіки, таких як сільське господарство, ІТ та енергетика
	Адаптація до викликів	Швидке реагування на зміни в міжнародній економіці, зокрема на світову кризу
Підтримка інвестицій	Інвестиційні програми	Створити сприятливі умови для залучення внутрішніх та зовнішніх інвестицій, зокрема шляхом спрощення бюрократичних процедур
	Промислова політика	Державні програми підтримки інновацій та модернізації виробництва
Соціальна стабільність	Підтримка зайнятості	Урядові ініціативи щодо збереження зайнятості, підготовки та перепідготовки кадрів

	Запобігання соціальним конфліктам	Діалог між владою, бізнесом та профспілками для забезпечення соціальної стабільності
Кризове управління	Швидке реагування на кризові ситуації	Запровадження надзвичайних заходів, таких як фінансова підтримка підприємств, що постраждали від кризи

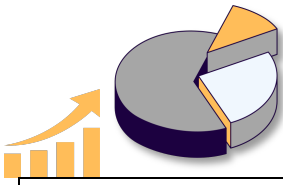
Джерело: власна розробка авторів

Зв'язок макроекономічного планування та державного регулювання, спрямованого на стабілізацію економіки, є багатограним і важливим для ефективного управління економічними процесами. Державне регулювання, особливо інвестиційні та податкові пільги, стимулюють розвиток цих секторів, що призводить до загального економічного зростання та стабільності. В умовах глобалізації макроекономічне планування може враховувати зовнішні фактори впливу на національну економіку, що є вкрай необхідним для адаптації державного регулювання до нових викликів. Макроекономічне планування є важливим для державного регулювання економіки, особливо з погляду стабільності (табл. 4).

Таблиця 4

Ключові чинники макроекономічного планування державного регулювання економіки в умовах стабілізації

Чинники макроекономічного планування	Характерні особливості
Прогнозування економічних змін	Макроекономічне планування допомагає прогнозувати зміни ключових показників, таких як ВВП, інфляція та безробіття, що дозволить завчасно виявити потенційні економічні кризи та вжити заходів для їхнього запобігання
Цілеспрямоване використання ресурсів	Планування сприяє ефективному розподілу бюджету. Виходячи з потреб і пріоритетів, держава може спрямовувати інвестиції в ключові сектори, допомагаючи забезпечити стабільність і зростання.
Адаптація до	Сучасна економіка зазнає впливу багатьох зовнішніх факторів, таких

зовнішніх факторів	як світова фінансова криза, волатильність цін на сировинні товари та зміни в міжнародній політиці
Забезпечення фінансової стабільності	Регулярний моніторинг макроекономічних показників допомагає уникнути фінансових дисбалансів, що сприятиме стабільності фінансового ринку та зміцнення довіри інвесторів
Підтримка соціальної стабільності	Макроекономічне планування включає соціальний вимір, що дозволяє розробляти програми для зменшення нерівності, підтримки вразливих груп населення та забезпечення соціальної стабільності
Інтеграція з міжнародними ринками	Макроекономічне планування дає змогу країні краще інтегруватися в міжнародні ринки, розуміти тенденції та адаптувати свою економічну політику, щоб залишатися конкурентоспроможною
Створення довгострокових стратегій розвитку	Макроекономічне планування допомагає визначити стратегічні цілі розвитку, такі як інновації, технологічний прогрес та сталий розвиток. Це, своєю чергою, сприяє довгостроковому економічному зростанню

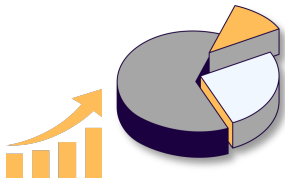
Джерело: власна розробка авторів

Макроекономічне планування є невід'ємною частиною державного регулювання економіки, яке забезпечує комплексний підхід до розв'язання економічних проблем, сприяння стабільності та розвитку, а також допомагає країнам адаптуватися до умов, що швидко змінюються. Без ефективного планування важко досягти економічної стабільності та сталого зростання.

З огляду на це, ефективне державне регулювання може суттєво покращити економічне становище України та забезпечити стабільність і розвиток в умовах сучасних викликів.

Висновки. Таким чином, на підставі аналізу та узагальнення наявних наукових розробок щодо поняттєвого апарату, а також відповідно до результатів власного дослідження визначено об'єктивний характер існування системи державного регулювання економіки та необхідність її поєднання з ринковими механізмами розвитку з метою побудови ефективної та конкурентоспроможної національної економіки.

Основними питаннями забезпечення сталого розвитку підприємств на національному рівні є вдосконалення податкового законодавства, створення

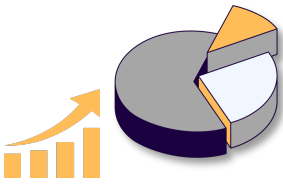

ефективної системи фінансової підтримки, підвищення виробничого потенціалу промислових підприємств шляхом розміщення виробничих потужностей та обладнання на пільгових умовах, сприяння розвитку інноваційного підприємництва у сфері науки та техніки, а також розбудова інфраструктури.

Макроекономічне планування є важливим елементом державного регулювання для стабілізації економіки. Воно забезпечує системний підхід до розв'язання економічних проблем і сприяє створенню сприятливого середовища для сталого розвитку. Економічна стабілізація може бути досягнута шляхом створення спеціальних економічних зон та індустріальних і технологічних багатогалузевих парків із кластерами промисловості, логістики, торгівлі, освіти, сільськогосподарських технологій та науки.

Список використаних джерел:

1. Трофимчук О. А. Державне регулювання економіки: теоретичне переосмислення у ХХІ ст. *Економіка та держава*. 2020. № 6. С. 206–212.
2. Котелевець Д. О. Державне регулювання розвитку інфраструктури цифрової економіки: сутність та особливості реалізації. *Проблеми сучасних трансформацій*. Серія: економіка та управління. 2022. № 3. URL: <https://reicst.com.ua/pmt/article/view/2022-3-03-02> (дата звернення: 20.08.2024).
3. Nikiforov P., Zhavoronok A., Marych M., Bak N., Marusiak N. State policy regulation conceptual principles of public-private partnership development. *Cuestiones Políticas*. 2022. № 40(73). P. 417–434 URL: <https://produccioncientificaluz.org/index.php/cuestiones/article/view/38408> (дата звернення :20.08.2024).
4. Обелець Т. В. Державне регулювання економіки в умовах невизначеності. *Економічний вісник НТУУ «Київський політехнічний інститут»*. 2023. № 27. С. 9–16.
5. Лозиченко О. Роль державного регулювання у розвитку національної економіки. *Соціогуманітарний вимір сучасних трансформацій: збірник матеріалів*

Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Чернігів, 29 жовтня 2021 року). Чернігів, 2021. С. 38–40. URL: https://reicst.com.ua/asp/article/view/conf_gum_2021_12/conf_gum_2021_12 (дата звернення: 20.08.2024).

6. Хаустова В. В. Теоретичні аспекти фіскального регулювання економічного розвитку держави. *Наукові праці НДФІ*. 2023. Вип. 3. С. 89–101. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npndfi_2023_3_7 (дата звернення: 20.08.2024).

7. Панухник О., Федотова Я., Голич Н. Державний бюджет України-2023: особливості регулювання фінансово-економічних процесів в умовах повномасштабної війни. *Соціально-економічні проблеми і держава*. 2022. Вип. 2. С. 63–71. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Sepid_2022_2_8 (дата звернення: 20.08.2024).

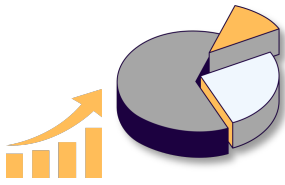
8. Дикань В. Л., Толстова А. В. Механізм державного регулювання відтворення та розвитку економіки України в ринкових умовах. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2021–2022. № 76–77. С. 5–12. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vetp_2021-2022_76-77_3 (дата звернення: 20.08.2024).

9. Михасюк І. Р., Косович Б. І. Інструментарій державного регулювання економіки України в часи викликів. *Економічний простір*. 2021. № 172. С. 13–18. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/espros_2021_172_4 (дата звернення: 20.08.2024).

10. Пилипенко В. В., Литовченко Є. П., Даценко В. К. Ефективність державного регулювання економіки: аналіз українського досвіду. *Наукові перспективи*. 2024. №4 (46). URL: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-11\(41\)](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-11(41)) (дата звернення: 20.08.2024).

11. Горват Т. Ю. Механізм державного регулювання економіки у сучасних умовах. *Інфраструктура ринку*. 2022. Вип. 68. С. 212–217. URL: <https://doi.org/10.32782/infrastructure68-37> (дата звернення: 20.08.2024).

12. Бліщук К. М. Забезпечення економічної безпеки держави в умовах воєнного стану: досвід України. *Наукові перспективи*. 2024. № 7(49). С. 38–48. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/download/13511/13576> (дата

звернення: 20.08.2024).

13. Гарькава В., Кліщевська А. Регіональне управління економічною безпекою на основі фінансової модернізації. *Наукові перспективи*. 2021. № 7 (13). URL: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2021-7\(13\)-220-228](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2021-7(13)-220-228) (дата звернення: 20.08.2024).

14. Деякі питання реалізації пункту 9³⁷ розділу XXI «Прикінцеві та перехідні положення» Митного кодексу України та пункту 88³⁸ підрозділу 2 розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України: Постанова Кабінету Міністрів України №1193 від 18 жовтня 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1193-2024-%D0%BF#Text> (дата звернення: 20.08.2024).

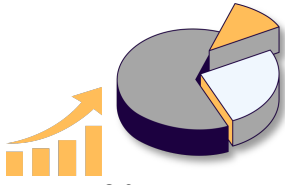
15. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення умов для забезпечення продовольчої безпеки в умовах воєнного стану: Закон України № 2145-IX від 24 березня 2022 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2145-20> (дата звернення: 20.08.2024).

16. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану: Закон України від 15.03.2022 № 2120-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120-20#Text> (дата звернення: 20.08.2024).

17. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо особливостей оподаткування та подання звітності у період дії воєнного стану: Закон України № 2118-IX від 25.11.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2118-20#Text> (дата звернення: 20.08.2024).

18. Орел А. М., Дяченко В. В. Особливості фінансової системи в економічних процесах країни. *Управління змінами та інновації*. 2023. № 6. С. 25–32.

19. Гарькава В. Ф., Кліщевська А. Ю. Концептуальні підходи до управління економічною безпекою на регіональному рівні. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. Серія: «Економічні науки». 2021. №7. URL: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2021-7-7416> (дата звернення: 20.08.2024).

20. Нова Стратегія розвитку фінансового сектору: протистояння викликам війни у фінансовому секторі та підтримання відновлення економіки України. *Національний банк України: офіційний сайт.* URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/nova-strategiya-rozvitku-finansovogo-sektoru-protistoyannya-viklikam-viyni-u-finansovomu-sektori-ta-pidtrimannya-vidnovlennya-ekonomiki-ukrayini> (дата звернення: 20.10.2024).

21. Тітова А. Ю., Рудая М. І. Економічна безпека України в умовах воєнного стану. *Економічна безпека: організаційно-правові, інформаційно-аналітичні та оперативно-розшукові засади : збірник тез Всеукраїнської науково-практичної конференції* (м. Ірпінь, 16 травня 2024 року). Ірпінь, 2024. С. 167–171.